בעזהשי"ת

וידבר ה' אל משה אחרי מות שני בני אהרן בקרבתם לפני ה' וימותו (טז א).

במדרש פליאה (הובא בישמח משה), **בשעה שנכנסו שני פולמסין דנורא לתוך חוטמיהון של נדב ואביהוא, ענו שרפי קודש ואמרו השיבנו ה' אליך ונשובה חדש ימינו כקדם** (איכה ה, כא).

ויש לומר בהקדם מש"כ בספה"ק **עבודת ישראל** (פ' בחקותי) על המשנה (אבות ג' ב') רבי חנינא סגן הכהנים אומר, **הוי מתפלל בשלומה של מלכות שאלמלא מוראה, איש את רעהו חיים בלעו.** דהנה עיקר העבודה לה' יתברך הוא על ידי האהבה הגדולה ולהיות שוגה בה תמיד, כאלו חולת אהבה אנו, עד שמגודל האהבה יוכל האדם לבוא לידי כלות הנפש ותשוקתה להיפרד מהגוף, כדי להתדבק במקור החיים, ואמרו חז"ל (אבות ד' כט) ועל כרחך אתה חי, שתצרף בעבודתך בחינת יראה וחרדה, ועל ידי בחינת היראה נתהוה בחינת צמצום והגבול, וישוב דבור על מכונו.

וזהו שאמר רבי חנינא סגן הכהנים, 'הוי מתפלל בשלומה של מלכות', כלומר שתתפלל לה' שיתן שלמות של מלכות שמים, דהיינו האהבה וגם היראה בעת שתמליכו אותי בתורה ובמצוות, 'שאלמלא מוראה' פירש שלולא היראה ותעבדו רק בבחינת האהבה, 'איש' רומז להקב"ה, 'את רעהו' זה האדם שעבדו בדביקות, יהיו 'חיים בלעו' כי מחמת הדביקות יתפרד הנפש מן הגוף, לכן תתפלל גם בעד היראה, וזהו שלומה של מלכות, עכדה"ק.

ואפשר לפרש בזה מאמר הגמרא (ברכות ה.), א"ר לוי בר חמא א"ר שמעון בן לקיש **לעולם ירגיז אדם יצר טוב על יצר הרע וכו', אם נצחו מוטב ואם לאו יעסוק בתורה וכו', ואם לאו יקרא קריאת שמע וכו' ואם לאו יזכור לו יום המיתה.** ע"כ. ולפי דבריו הקדושים יש לפרש, אם נצחו מוטב ואם לאו, כלומר שמרגיש שמא על ידי לימוד תורה וקריאת שמע לבד יבוא לידי אהבה גדולה, ושמא על ידי התשוקה הגדולה יוכל לבוא לידי כלות הנפש, לזה אמר שיזכיר לו יום המיתה, וכשתצרף בחינת היראה יוכל להתקיים ולעבוד את ה' בשלימות.

ועל פי זה יש לומר **אחרי מות שני בני אהרן, בקרבתם לפני ה' וימותו,** שמתו מחמת שעשו עבודתן באהבה גדולה ובאו עד לידי כלות הנפש, וזהו ביאור המדרש, **בשעה שנכנסו שני פולמסין דנורא לתוך חוטמיהון של נדב ואביהוא, ענו שרפי קודש ואמרו השיבנו ה' אליך,** היינו בחינת האהבה שמתקרב אל ה', אמנם צריכין גם כן לבחינת יראה, והיינו, **ונשובה,** שיראו מגשת אליו ויעשו תשובה על כל המעשים בפחד ויראה, ועל ידי שניהם יחד יכולין להתקיים באילנא דחיי.

ובזה יש לפרש דברי המדרש בפרשת קדושים (כד ט), **קדושים תהיו, יכול כמוני, תלמוד לומר כי קדוש אני, קדושתי למעלה מקדושתכם,** ולפי דברינו י"ל **קדושים תהיו יכול כמוני,** שיהיו רק בבחינת האהבה שמביא לידי התדבקות במקור החיים, ת"ל שיש לדעת, **כי קדוש אני, קדושתי למעלה מקדושתכם,** שצריכין גם לבחינת היראה בחינת הצמצום והגבול, וע"י שניהם יחד יכולין להתקיים.

❖ ❖ ❖

דבר אל כל עדת בני ישראל ואמרת אלהם קדשים תהיו כי קדוש אני ה' אלקיכם (יט ב)

ברש"י דבר אל כל בני ישראל, מלמד שנאמרה פרשה זו בהקהל וכו'.

ויש לומר בהקדם דברי **החתם סופר** (בפרשתן) על הפסוק איש אמו ואביו תיראו (יט, ג). מביא בשם **הרמב"ן** הטעם על מצוות כיבוד ואב ואם כיון שהם שותפים ביצירתו, ע"כ, ולפי זה הקשה החת"ס הלא נמנו וגמרו דטוב לו לאדם שלא נברא משנברא (עירובין יג:), וא"כ לפי"ז אין הדעת נותנת שיהא צריך לכבדם, וצ"ע.

ולבאר הענין אפשר להקדים מה דאיתא **בנזר הקודש** (ריש פ' ויצא), ההבדל שבין עושי מצוות ללומדי תורה שתורתם אומנתם, שעל בעלי מצות הקב"ה משגיח עליהם ע"י מלאך, ועליהם נאמר (תהלים לד ח) חונה מלאך ה' סביב ליראיו ויחלצם, אבל על לומדי תורה שזכו לכתר תורה כראוי, אשרי הגבר יחסה בו, הקב"ה משגיח עליהם בכבודו ובעצמו, כי שכינת עוזו הוא תמיד במקום אור התורה, עכדה"ק. (עיין בעצי חיים בפרשתן שמאריך בדבריו הקדושים).

ועל פי זה אמרתי לפרש שני מאמרי חז"ל במסכת קדושין (ל:), דאיתא שם, **בראתי יצר הרע בראתי לו תורה תבלין, אם אתם עוסקים בתורה אין אתם נמסרים בידו,** ועוד איתא שם, **אמר ר"ש בן לוי יצרו של אדם מתגבר עליו בכל יום, אלמלא הקב"ה עוזרו אין יכול לו,** ויש לומר כי שניהם לדבר אחד נתכוונו והא בהא תליין, כי אם אדם עוסק בתורה אז הרי הוא מושגח מהקב"ה בעצמו, ואז הקב"ה עומד לימינו ועוזרו, ויכול לנצח היצר, כי אלמלא הקב"ה עזרו לא יכול לו.

ולפי זה יש לבאר פסוקי קודש בפרשתן, **דבר אל כל בני ישראל,** ופירש"י, **מלמד שנאמרה פרשה זו בהקהל,** כלומר שעסקו בתורה ברבים, והתורה מרמז לנו, כי על ידי עסק התורה האדם מושגח מהקב"ה בעצמו, ובכן יכול לבוא לידי, **קדשים תהיו, כי קדוש אני ה' אלקיכם,** ואני בכבודי ובעצמי משגיח עליהם ועזרם שלא יפלו בעצת היצר.

ומעתה נבוא לבאר המשך הפסוקים, **איש אמו ואביו תראו,** ולתרץ קושית החתם סופר הנ"ל, כי מצינו בגמרא (עירובין יג:) דב' שנים ומחצה נחלקו ב"ש וב"ה אי טוב לו לאדם שנברא או טוב לו לאדם שלא נברא, ונמנו וגמרו דטוב שלא נברא, ועכשיו שנברא יפשפש במעשיו, וידועין דברי המהרש"א (מכות כג) דפי' 'נמנו' וגמרו, דמונין את המצוות, ונמצא דיש יותר מצוות לא תעשה ממצוות עשה, ולפי"ז יותר שכיח לעבור על ציווי ה' מלקיים מצוותיו, ולכן טוב שלא נברא משנברא, עכ"ד.

אמנם לפי דברי הנזר הקודש, אם אדם עוסק בתורה הרי הוא מושגח מהקב"ה בעצמו, ויש לו שמירה יתירה שלא יפול בעצת היצר, והתורה מגנא ומצלא שלא יבוא לידי חטא, ולכן בכגון דא בודאי טוב לו שנברא, ולכן **איש אמו ואביו תראו,** וצריך לירא מהם ולכבד אותם, כי הם שותפים ביצירתו, וטוב לו שנברא, ולכן יש לו להכיר טובה להוריו, וכדברי הרמב"ן ז"ל.

ובענין זה יש לבאר סמיכת הפסוקים (יט ג), **איש אמו ואביו תיראו ואת שבתתי תשמרו אני ה' אלקיכם,** לפי מה דאיתא בגמרא (שבת קיח:), אמר ר' חייא בר אבא א"ר יוחנן כל המשמר שבת כהלכתו אפי' עובד ע"ז כדור אנוש מוחלין לו, ולפי"ז ע"י שמירת שבת שמוחלין על כל עונותיו, בודאי טוב לו לאדם שנברא, וזהו סמיכת הפסוקים, **איש אמו ואביו תראו,** ולכאורה הי' אפשר לומר כי אין לכבדם, כי הם הביאו לזה העולם שאינו טובה לו, שקרוב להפסד מלשכר, לזה אמר, ואת שבתותי תשמורו, כי אם שומר שבת כהלכתו, מוחלין לו על כל עונותיו, ואם כן שפיר טוב הוא לאדם שנברא, ולכן צריך האדם לכבד את אביו ואת אמו שהם שותפים ביצירתו.